

Skinnhantering

Vad händer i hudboden?

Patrik Grönqvist stämmer av listorna så att allt stämmer.

Vi gör ett besök i hudboden vid slakteriet i Linköping. Här arbetar Patrik Grönqvist och hans medarbetare. De ansvarar tillsammans för all hantering av får- och lammskinn efter slakt.

Hösten är en intensiv period när det gäller lammslakt och i hudboden där skinnen hanteras är det extra mycket arbete under hösten, när många skinn tas som återtag. Scan slaktar ca 500-600 lamm per dag i Linköping och under hösten är det ca 1 000 skinn per vecka som hanteras som återtag. Alla får- och lammskinn tas om hand, kyls, saltas, packas och körs från hudboden på lastpall. Icke återtagsskinn säljs till Kontrollhudar International, som sedan säljer dem vidare. Gotlandsskinn säljs framförallt för beredning inom Sverige, medan övriga skinn säljs för beredning till

läder och här är bland annat Kina och Turkiet stora köparländer.

Patrik Grönqvist svarar här på några frågor om hur skinnhanteringen går till och hur arbetet förenklas om allting är rätt förberett före slaktleverans.

Vad händer innan ni i hudboden ser skinnen?

I slakten börjar man få för hand och lossar skinnets vid hals och ner över bogar och framben, sedan dras skinnets med en automatisk avdragare så att skinn och slaktkropp skiljs åt. Efter avdragaren läggs skinnets i en plastback som sedan transporteras ner till hudboden. Från stallet kommer också eventuella följesedlar om återtag av skinn.

Vad innebär hanteringen av skinnen i hudboden?

Vår hantering av skinnen innefattar flera moment. Först putsas skinnets i kanterna, bakben skärs upp, svans tas bort och så vidare. När skinnets är putsade i kanterna spolade de med kallvatten för att svalna lite och för att de blir lättare att vika ut i kanterna. Saltningen underlättas då, genom att hela ytan blir ordentligt saltad och saltet fäster bättre på ett lite blötare underlag. Här sorteras skinnets åt olika håll beroende av om det är vanliga läderskinn, gotlandsskinn eller återtagsskinn. Vi för noggranna anteckningar om antal godkända pälsskinn, stämmer av antal återtagsskinn med följesedlar och noterar ev slaktskadade skinn. Skinnets ligger med mycket salt i ett dygn och flyttas sedan till en annan pall där de vilar i ca 14 dagar (olika ledtid vid olika anläggningar). Slutligen packas de om för transport till berederi.

Märkningen av djuren är ju viktig, vad är det egentligen som krävs för att det ska fungera bra?

Det enda som krävs är att vi på ett enkelt sätt kan identifiera från vilken individ skinnets kommer och från vilken leverantör det djuret är skickat. Allt för att

utsortering och hantering av skinnets ska gå så enkelt som möjligt.

Som leverantör ska man tänka på att alla skinn måste ha minst ett öronmärke kvar när det kommer till hudboden för att kunna identifieras. Är djuret märkt med hortensmärken, krävs märkning i båda öronen, eftersom det ena märket följer med slaktkroppen och det andra då blir kvar på skinnets. Det vanligaste nuförtiden är stallmästarmärken, där skärs en flik av och följer med slaktkroppen, medan resten får sitta kvar i örat som följer med skinnets till hudboden. Alla skinn som ska tas som återtag måste vara märkta med rött signalmärke, märkt "återtag hud". På inköpta djur, alltså djur som skickas till slakt från en besättning med annat produktionsplatsnummer än det själv har i örat krävs att djuret är märkt med ett vitt signalmärke, med leverantörsnumret för den som skickar det till slakt. Ett tips om djuren är inköpta och man vill minimera antalet märkningar på djuret är att ta en hondel av det röda märket och en handel av det vita och vice versa och sätta ett kombinerat märke i varje öra, så finns det vitt märke både till slaktkroppen och ändå vitrödmärkning till hudboden.

Hur beställer man signalmärken?

Alla signalmärken passar i en vanlig stallmästartång och beställs via Slaktanmälan eller Scan Direkt. Tänk på att det krävs tillverkningstid för de märken som ska präglas med leverantörsnummer, så beställ gärna märken inför en hel säsong och med minst ett par veckors marginal före första slakthämtning.

Följesedeln, vad gör den och hur får man tag i den?

Det krävs också en korrekt ifylld följesedel, som följer skinnets från leverantör och ända fram till berederi. Den här skickar Slaktanmälan och Scan Direkt ut eller så går den att hämta via berederiernas hemsidor. Tänk på att det är den enda följesedel som vi i hudboden får,

Skinnhantering

eventuella anteckningar på intransportsedeln kommer aldrig till oss. Se till att det är du som djurägare som fyller i följesedeln, överlåt det inte till transportören. Fyll alltid i ALLA uppgifter på följesedeln och dubbelkolla så att det stämmer med SE-nummer, adressuppgifter, antal djur osv. Skriv hellre för mycket än för lite. Var gärna extra tydlig när det gäller inköpta djur. Kom ihåg att datera och underteckna blanketten.

Vilka berederier samarbetar Scan med när det gäller återtagsskinn?

De två vanligaste är Tranås Skinnberedning och Donnia Skinn AB, i båda fallen skickas skinnen till Tranås för sortering och vidare hantering. Så här på hösten när det är högsäsong för återtagshandlingen skickas pallar med skinn till Tranås nästan varje vecka. På våren däremot när det vissa veckor bara är enstaka återtagsskinn blir det naturligt längre mellan leveranserna och ankomsten till berederi kan därför bli fördröjd. Det är också viktigt att komma ihåg att säsongsvariationen hos berederierna är stor så att även om vi skickar skinnen omedelbart från hudboden kan de bli stående i lager hos berederiet före beredning.

Tänker du på något annat som är viktigt för att hanteringen av skinnen ska fungera bra?

Det finns alltid en risk att skinnen skadas eller går sönder vid slakten. Mycket hänger på slaktarnas skicklighet och den utrustning som finns till förfogande. Men som leverantör har man alla möjligheter att ge slaktarna bästa förutsättningar. Det gör man genom att skicka rena och fina slaktdjur i god kondition. Djur i sämre kondition har ett skörare skinn som mycket lättare går sönder vid slakt. Pinnar och kardborrar i ullen gör att ullen tovar sig och belastningen i avdragaren kan bli ojämn vilket gör att skinnen kan gå sönder. Fasttorkad gödsel runt svans och på bakbenen gör att skinnets lättare

De avtagna skinnen putsas innan saltning.

Kylning och saltning av skinn

går sönder. På äldre djur är det inte helt ovanligt med fettklumpar under huden, det är också en svag punkt när det gäller att ta av skinnets på ett korrekt sätt.

Patrik avslutar med att säga att hantering av återtagsskinn hör till rutinerna i hudboden och med ca 1 000 skinn i veckan under högsäsong alltså inte är något ovanligt. Det funkar i allmän-

het jättebra, men vikten av korrekt märkning och rätt hantering har stor betydelse för slutresultatet!

*Text och foto: Sofia Persson, SLS
Inköpare Nöt & Lamm, Linköping*